ONDERWIJS NETWERK ZUID-HOLLAND

ONZ

ACTIVITEITENVERSLAG SCHOOLJAAR 2019-2020

EEN SAMENWERKING TUSSEN VOORTGEZET EN HOGER ONDERWIJS VOOR DOCENTPROFESSIONALISERING

WWW.ONDERWIJSNETWERKZUIDHOLLAND.NL

Regionaal Steunpunt Leiden

Bètasteunpunt Zuid-Holland

INHOUD

Voorwoord . . . 1
Over Onderwijsnetwerk Zuid-Holland . . . 2
Wie zijn wij? . . . 2
Steunpunten . . . 2
Organisatie & partners . . . 3
Activiteiten . . . 5
Samenvatting & cijfers . . . 5
Nascholing uitgelicht . . . 7
Nascholing 1: Drieluik bètadidactiek . . . 7
Nascholing 2: Schoolprestaties onder de loep: Welke rol spelen executieve functies in het onderwijs? 7
Nascholing 3: ONZe Boekenclub . . . 7
Nascholing 4: Cursus sterrenkunde en natuurkunde voor docenten . . . 8
Nascholing 5: Game of Drones . . . 8
Nascholing 6: PLG Formatief toetsen bij geschiedenis . . . 8
Andere activiteiten . . . 9
Nawoord . . . 10
Bijlage . . . 11
Bijlage 1: Scholen aangesloten bij Onderwijsnetwerk Zuid-Holland . . . 11
Bijlage 2: Poster aanbod bètadocenten . . . 12
Bijlage 3: Poster aanbod alfa- en gammadocenten . . . 13

VOORWOORD

Voor u ligt het eerste activiteitenverslag van Onderwijsnetwerk Zuid-Holland.

Met dit verslag willen wij graag aan belangstellenden laten zien waaraan we in het schooljaar 2019-2020 in ons netwerk met elkaar hebben gewerkt. Met alle partners in voortgezet- en hoger onderwijs, gemeenten, maatschappelijke instellingen en bedrijfsleven proberen we samen de professionalisering van docenten te versterken door onderlinge kennis uit te wisselen en elkaar vooruit te helpen. Hierbij werken we aan de verbetering van de aansluiting tussen voortgezet en hoger onderwijs en is er ruim oog voor de relatie met de arbeidsmarkt.

Terugblikkend op dit schooljaar heeft ook Onderwijsnetwerk Zuid-Holland voor grote uitdagingen gestaan door de maatregelen rondom het coronavirus. Vanaf maart 2020 konden veel fysieke bijeenkomsten geen doorgang vinden. En dat viel niet mee aangezien we elk jaar ruim honderd activiteiten organiseren. Ook de jaarlijkse reis met honderden leerlingen en hun docenten naar de Hannover Messe ging niet door, net als het alfa- en gamma-symposium. Gelukkig kon het bètasymposium in februari nog wel doorgaan.

Onze leraren in de scholen hebben in razend tempo hun onderwijs moeten aanpassen en zijn volledig online gegaan. Dat heeft veel van ze gevraagd en er zijn grote inspanningen geleverd om dat allemaal goed voor elkaar te krijgen. Er is een ongelofelijke creativiteit in het onderwijs naar boven gekomen. Uit respect voor onze leraren hebben wij in Onderwijsnetwerk Zuid-Holland even pas op de plaats gemaakt. We begrijpen goed dat er minder tijd vrijgemaakt kon worden voor docentprofessionalisering. In een aantal gevallen hebben we zelf ook een goed online aanbod kunnen verzorgen. Zo zijn er trainingen over digitale didactiek georganiseerd die meteen ingezet konden worden en waar veel docenten zich voor hebben opgegeven.

Hoe de coronacrisis zich verder zal ontwikkelen weet niemand. Wat we wél weten is dat we binnen Onderwijsnetwerk Zuid-Holland graag blijven samenwerken om het onderwijs voor onze leerlingen en studenten elke dag een stukje beter te maken.

Wij danken al onze partners voor hun inzet en hopen ze volgend schooljaar weer met groot enthousiasme te ontmoeten,

Team Onderwijsnetwerk Zuid-Holland

OVER ONDERWIJSNETWERK ZUID-HOLLAND

WIE ZIJN WIJ?

Onderwijsnetwerk Zuid-Holland (ONZ) is een samenwerking tussen verschillende partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen. Dit netwerk is ontstaan vanuit Bètasteunpunt Zuid-Holland (met als penvoerder de Technische Universiteit Delft) en Regionaal Steunpunt Leiden (met de Universiteit Leiden als penvoerder). Beide instellingen ondersteunen de uitvoeringsorganisatie. Het Onderwijsnetwerk verbindt het voortgezet onderwijs (vo) met hogescholen en universiteiten (ho), waarbij aansluiting en docentprofessionalisering centraal staan. Daarnaast werken verschillende bedrijven en maatschappelijke instellingen uit de regio met ons aan de bevordering van praktijkgericht en actueel onderwijs. Door de kennis en kunde van al deze partijen te verbinden zorgen we met elkaar voor:

- Kwalitatief beter onderwijs: docenten passen nieuwe inzichten en opgedane vaardigheden en kennis toe in de klas.
- Vernieuwend onderwijs: door de docenten meer inzicht in de trends en ontwikkelingen binnen hun vakgebied te geven, zowel vanuit het onderwijsveld als bedrijfsleven.
- Aansluitend onderwijs: door de samenwerking tussen het voortgezet- en hoger onderwijs en aansluiting op de arbeidsmarkt.

Onderwijsnetwerk Zuid-Holland faciliteert dit door het organiseren van professionaliserings-activiteiten en netwerkbijeenkomsten voor docenten, gericht op de vragen en behoeften uit het onderwijs. Door te inspireren, te motiveren en te professionaliseren zorgen we ervoor dat docenten hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen en inzetten.

STEUNPUNTEN

Onderwijsnetwerk Zuid-Holland is sinds 2018 de nieuwe naam van de parapluorganisatie van het Regionaal Steunpunt Leiden en Bètasteunpunt Zuid-Holland. Daarvoor hadden de steunpunten al ruim 4 jaar ervaring met docentprofessionalisering. Onderwijsnetwerk Zuid-Holland is ingedeeld in 4 pijlers:

Bèta: Onder bèta vallen de exacte schoolvakken zoals biologie, natuur, leven en technologie (nlt), ontwerpen, wiskunde, informatica, ontwerpend leren, natuurkunde en scheikunde.

Alfa: Hieronder vallen de taalvakken zoals Nederlands, Frans, Duits en Spaans en de klassieke talen Grieks en Latijn.

Gamma: Dit betreft de zaakvakken zoals geschiedenis, aardrijkskunde, economie en maatschappijleer en de kunstvakken zoals beeldende vorming en muziek.

Vakoverstijgend: Hieronder valt bijscholing gericht op didactische of pedagogische vaardigheden, individuele ontwikkeling of teamontwikkeling, thematisch onderwijs en vakoverstijgend samenwerken.

ORGANISATIE & PARTNERS

Omdat Onderwijsnetwerk Zuid-Holland is ontstaan uit twee regionale steunpunten, bestaat het netwerk nog steeds uit twee uitvoerende organisaties: vanuit de TU Delft en vanuit de Universiteit Leiden. Beide organisaties bestaan uit een directeur of programmaleider, vaksteunpuntcoördinatoren of vakdidactici en ondersteunende staf. De steunpunten werken nauw samen om goed op elkaar af te stemmen en samen een lijn te trekken in beleid en strategie. Het gezamenlijke aanbod wordt aangeboden via Onderwijsnetwerk Zuid-Holland. Ook in de externe communicatie wordt deze overkoepelende naam uitgedragen.

Onderwijsnetwerk Zuid-Holland biedt een platform waarin docenten, toa's, coördinatoren, schoolleiders en andere geïnteresseerden uit het voortgezet- en hoger onderwijs elkaar ontmoeten. In het netwerk participeren 3 universiteiten, 4 hogescholen en 59 middelbare scholen. Alle partners ontmoeten elkaar zowel tijdens overleggen, professionaliseringsactiviteiten en aansluitingsbijeenkomsten als in meer informele overleggen. Bij deze bijeenkomsten en activiteiten richten we ons op:

- Aansluiting tussen het voortgezet en hoger onderwijs
- Ontmoetingen tussen docenten en schoolleiders van verschillende vo-scholen
- Samenwerking met bedrijven en maatschappelijke instellingen uit de regio
- Ontwikkeling van nieuwe leermodules en lesmateriaal in bijvoorbeeld professionele leergemeenschappen (PLG's)

VOORTGEZET ONDERWIJS

Onderwijsnetwerk Zuid-Holland werkt op basis van lidmaatschap met vo-scholen. Scholen betalen lidmaatschapsgeld waarvoor alle docenten van deze school het aanbod (bijna altijd) gratis kunnen volgen. In het schooljaar 2019-2020 waren er 59 scholen lid van het netwerk (zie bijlage 1 op pagina 11). Op iedere zogenaamde partnerschool is een alfa-, gamma- en bètacoördinator aangesteld. De coördinatoren zijn het eerste aanspreekpunt voor Onderwijsnetwerk Zuid-Holland. Tenminste vier keer per jaar ontmoeten de coördinatoren elkaar tijdens het coördinatorenoverleg. Hier vindt onderlinge uitwisseling plaats en halen we de vraag op vanuit de vo-scholen. De coördinatoren zorgen daarnaast voor de verspreiding en communicatie over het aanbod van Onderwijsnetwerk Zuid-Holland op hun school. Dit doen zij door het delen van contactgegevens en het aanmoedigen van collega's om nascholing te volgen.

HOGER ONDERWIJS

Binnen Onderwijsnetwerk Zuid-Holland participeren drie universiteiten: Universiteit Leiden, TU Delft en Erasmus Universiteit Rotterdam, en vier hogescholen: De Haagse Hogeschool, Inholland Delft, Hogeschool Leiden en Hogeschool Rotterdam. Op iedere hogeschool en universiteit die bij Onderwijsnetwerk Zuid-Holland is aangesloten is een instellingscoördinator aangesteld. Deze persoon participeert in het netwerk door deel te nemen aan de bijeenkomsten en mee te denken over de ontwikkeling van het professionaliseringsaanbod. Minimaal vier keer per jaar vindt er een overleg plaats tussen de instellingscoördinatoren. Zo blijft het onderwijsnetwerk op de hoogte van de ontwikkelingen in het hoger onderwijs en wordt het aanbod vanuit de aangesloten instellingen goed afgestemd. De verschillende instellingen denken na over hoe de aansluiting met het voortgezet onderwijs, maar ook tussen de hogeronderwijsinstellingen verbeterd kan worden, en bedenken en maken professionaliseringactiviteiten voor leraren en leerlingen binnen het voortgezet onderwijs.

BEDRIJFSLEVEN & MAATSCHAPPELIJK VELD

Naast samenwerking met onderwijsinstellingen werkt het Onderwijsnetwerk ook samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke of culture instellingen. Deze partners denken mee in de ontwikkeling van nascholing voor docenten of (mede-)organiseren bijeenkomsten waarbij docenten met de praktijk in aanraking komen. Een aantal van deze partners zijn:

- Shell
- Jet-Net & TechNet
- Biotech Training Facility
- Leiden Educational Fieldlab
- VR Learninglab
- Breitneracademie
- Erfgoed Leiden en omstreken
- Taalmuseum
- Leidse Aanpak voor Talentontwikkeling
- Literatuurmuseum Den Haag
- LUMC
- De Debat Unie
- Leve DNA
- Techniekpact

RAAD VAN ADVIES

Partners uit het voortgezet en hoger onderwijs, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen worden vertegenwoordigd in de Raad van Advies. Afgevaardigden van onze partnerscholen (voor zowel voortgezet als hoger onderwijs) nemen zitting in een van de twee raden: de 'Raad van Advies Bèta' of de 'Raad van Advies Verbreding'. Deze laatste raad bestaat sinds september 2018 en heeft als doel de implementatie van de verbreding van bèta- naar alfa- en gammaschoolvakken bestuurlijk te ondersteunen. Beide raden komen vier keer per jaar samen en vergaderen ten minste één keer per jaar gezamenlijk.

EVALUATIE RAAD VAN ADVIES

Na de start van de Raad van Advies Verbreding in 2018 is vastgesteld dat het bestaan van twee raden na twee jaar geëvalueerd zou worden om een uitspraak te doen over de eventuele voortgang. Bureau Emma heeft hier onderzoek naar gedaan en leverde in februari 2020 een rapport op. Er is samen met de leden van de Raden van Advies onderzocht hoe de kerntaken en de samenstelling van de adviesorganen er idealiter uit zou moeten zien. Beiden raden gaven aan voorkeur te hebben voor twee aparte raden, waarbij jaarlijks eenmaal samen overleg wordt gevoerd. Zo blijft er genoeg ruimte voor de eigen vakgebieden, maar is er ook gelegenheid om gezamenlijke vraagstukken te bespreken. De kerntaken van de Raden van Advies richten zich op advisering over het professionaliseringsaanbod, de landelijke ontwikkelingen en organisatorische vragen (zoals de hoogte van het lidmaatschapsgeld voor scholen). Daarnaast concludeerde het rapport dat de leden erg positief zijn over hun deelname in de raad. Door de samenwerking binnen het netwerk kunnen zij een zinvolle bijdrage leveren aan de aansluiting tussen het voortgezet en hoger onderwijs.

De leden van de Raden van Advies komen uit verschillende organisaties. Zij zitten in de raad op persoonlijke titel en niet als vertegenwoordiger van zijn of haar organisatie. De diversiteit aan bedrijven en instellingen draagt wel bij aan een complete inbreng van onze verschillende partners. De leden zijn werkzaam binnen de onderstaande organisaties:

- **Universiteit Leiden**
- **Technische Universiteit Delft**
- **Erasmus Universiteit Rotterdam**
- **De Haagse Hogeschool**
- **Hogeschool Rotterdam**
- **Hogeschool Leiden**
- **Hogeschool Inholland Delft**
- **Christelijk Lyceum Delft**
- **Edith Stein College**
- **Wolfert Tweetalig**
- **Da Vinci College, Kagerstraat**
- **Driestar College Gouda**
- **Rijnlands Lyceum Wassenaar**
- **LUMC**
- **Shell**
- **Gemeente Leiden**
- **SCOL**
- **Techniekpact**

ACTIVITEITEN

SAMENVATTING & CIJFERS

In schooljaar 2019-2020 hebben er **77 activiteiten** voor leden van Onderwijsnetwerk Zuid-Holland plaatsgevonden. In totaal hebben **487 docenten** een (of meerdere) nascholing(en) gevolgd bij Onderwijsnetwerk Zuid-Holland. In schooljaar 2019-2020 waren er **59 scholen** lid van het netwerk.
Er stonden in totaal 113 nascholingen op de planning. Een aantal daarvan konden niet doorgaan vanwegen de ontwikkelingen rondom het coronavirus of vanwege te weinig aanmeldingen.

De nascholing van Onderwijsnetwerk Zuid-Holland is onderverdeeld in vijf verschillende typen (zie katern over typen nascholing, p.6). Vaak worden bijeenkomsten georganiseerd die onder eenmalige nascholing vallen, zoals workshops, masterclasses en lezingen (43%). Het gaat hier om bijeenkomsten met een (vak) inhoudelijke grondslag. Denk bijvoorbeeld aan een masterclass bijengezondheid voor docenten biologie, een workshop coachen van leerlingen of de nobelprijslezing. Ook is er een groot aandeel van netwerkbijeenkomsten (22%). Hieronder vallen onder andere de coördinatorenoverleggen, waarbij we de vraag ophalen vanuit onze scholen en waar het voortgezet en hoger onderwijs met elkaar in gesprek gaan over de op dat moment actuele thema's. Daarnaast zijn er ook andere netwerkbijeenkomsten, zoals de jaarlijkse schoolleidersbijeenkomst of een bijeenkomst waarbij docenten en het bedrijfsleven elkaar ontmoeten. Bovendien is er het aandeel van meerdaagse bijeenkomsten (13%) en professionele leergemeenschappen (13%). Er is onderscheid gemaakt tussen deze typen vanwege het inhoudelijke verschil. Een voorbeeld van meerdaagse nascholing is de cursus sterrenkunde georganiseerd door de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen (Universiteit Leiden), waarbij docenten veel inhoudelijke kennis krijgen over de sterrenkunde. Een voorbeeld van een professionele leergemeenschap is de PLG Practicum waarbij docenten in tien opeenvolgende bijeenkomsten samen nieuwe practica ontwikkelen. Tot slot is er nog een aandeel van online bijeenkomsten. Door de coronamaatregelen is het onderwijsnetwerk zich meer gaan richten op deze vorm van nascholing. De eerste bijeenkomsten in juni zijn goed ontvangen door onze docenten en het aantal aanmeldingen was hoog. We verwachten dit online aanbod ook volgend schooljaar door te zetten en uit te breiden.

Verdeling typen bijeenkomsten

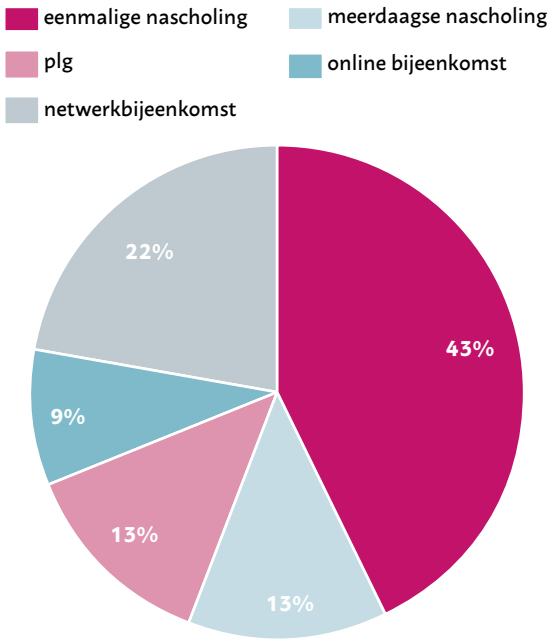

Onderwijsnetwerk Zuid-Holland heeft aanbod in verschillende vakgebieden, ingedeeld in alfa-, bèta- en gammavakken (zie katern over vakgebieden op p.6) en vakoverstijgend aanbod. Onderstaande grafiek geeft de verdeling van ons aanbod per vakgebied weer. Het aanbod in bètavakken beslaat ruim de helft van het totaal aangeboden nascholingen. Het aandeel van de andere vakgebieden ligt dicht bij elkaar, namelijk 17% voor alfavakken, 15% voor gammavakken en 16% voor het vakoverstijgende aanbod. Het ruime aanbod voor

	Eenmalige nascholing	Meerdaagse nascholing	PLG	Online bijeenkomst	Netwerk-bijeenkomst	**Totaal (definitief)**	Geannuleerd	Totaal*
Alfa	6	0	3	1	3	**13**	3	16
Bèta	17	9	4	2	8	**40**	18	58
Gamma	5	1	2	0	4	**12**	9	21
Vakover-stijgend	5	0	1	4	2	**12**	6	18
Totaal	**33**	**10**	**10**	**7**	**17**	**77**	**36**	**113**

**Dit is het totaal van geplande bijeenkomsten, hier worden bijeenkomsten die geannuleerd zijn in meegeteld.*

bètavakken is goed te verklaren; het netwerk is pas sinds schooljaar 2018-2019 met het aanbod voor de alfa- en gammavakken begonnen. Ook het vakoverstijgende aanbod is in deze periode (verder) ontwikkeld. Voor 2018 richtte het netwerk zich uitsluitend op de bètavakken. Nu we een verbredingsslag maken, zien we dat het ruime aanbod in bèta is gewaarborgd en dat er voor een gelijkwaardig aanbod in andere vakgebieden meer tijd nodig is.

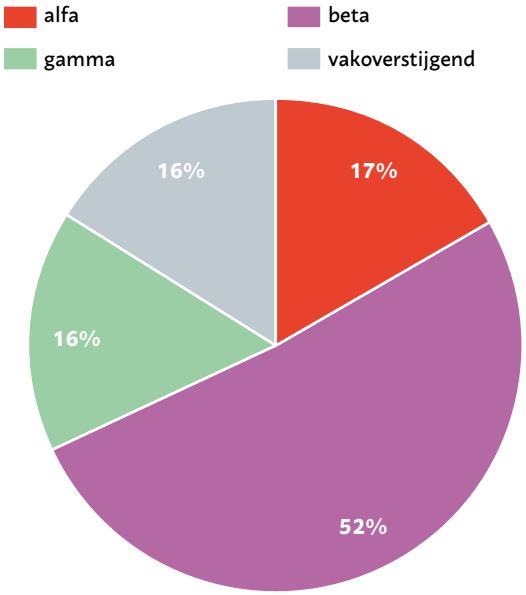

Verdeling nascholing per vakgebied

TYPEN NASCHOLING

Eenmalige nascholing: een op zichzelf staande bijeenkomst die één keer plaatsvindt, zoals een workshop, masterclass of lezing.

Meerdaagse nascholing: een reeks van bijeenkomsten rondom eenzelfde thema, dus een reeks of mix van workshops, masterclasses en lezingen variërend van 2 tot 4 bijeenkomsten.

PLG: professionele leerbijeenkomst. Een intensief traject van 2 tot 10 bijeenkomsten waarbij docenten en begeleiders samen onderzoek doen naar en kennis uitwisselen over een bepaald onderwerp, met als doel een product (zoals een lesplan, schoolexamenopgave of lesontwerp) te ontwikkelen.

Online bijeenkomst: nascholing die online wordt gegeven, zoals een webinar, workshop of SPOC.

Netwerkbijeenkomst: bijeenkomst waarbij kennisdeling en -uitwisseling centraal staan. Hieronder vallen bijvoorbeeld de coördinatorenoverleggen of de schoolleidersbijeenkomsten.

VAKGEBIEDEN

Alfa: alle taalvakken zoals Nederlands, moderne vreemde talen en klassieke talen.

Bèta: alle exacte schoolvakken zoals biologie, nlt, wis- en scheikunde.

Gamma: zaakvakken zoals geschiedenis, economie en aardrijkskunde en kunstvakken.

Vakoverstijgend: nascholing over thema's of onderwerpen die zich niet op een specifiek vak richten, zoals stress, hoogbegaafdheid of algemene didactiek.

NASCHOLING UITGELICHT

NASCHOLING 1: DRIELUIK BÈTADIDACTIEK

In dit drieluik krijgen de deelnemers in hoog tempo praktische informatie over drie onderwerpen. De drie sprekers – zich allen bewust van de beperkte tijd die docenten hebben in de voorbereiding op hun lessen – richten zich op aanpakken die met beperkte tijd en middelen realiseerbaar zijn. Fred Janssen legt 'Hele Taak Eerst' uit, een methode waarbij de docent met weinig voorbereiding differentiatie in de klas kan realiseren. Wim Sonneveld gaat vervolgens in op formatieve evaluatie en dan specifiek op de exit-kaart, een eenvoudige manier om zicht te krijgen op waar de leerlingen staan. Tot slot laat Martin Bruggink de deelnemers enkele activerende werkvormen ervaren. Ook bij die werkvormen is het uitgangspunt dat de docent deze met weinig voorbereidingstijd kan implementeren in de klas.

NASCHOLING 2: SCHOOLPRESTATIES ONDER DE LOEP: WELKE ROL SPELEN EXECUTIEVE FUNCTIES IN HET ONDERWIJS?

De bijeenkomst van dr. Bart Vogelaar staat in het teken van het belang van executieve functies voor schoolprestaties, zoals werkgeheugen, flexibiliteit en impulscontrole. Naast intelligentie is executief functioneren een van de beste voorspellers voor prestaties op school. Na een theoretische inleiding gaan de deelnemers aan de slag met de praktische toepasbaarheid van de kennis aan de hand van casussen en andere praktijkvoorbeelden, gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke inzichten.

NASCHOLING 3: ONZE BOEKENCLUB

Schooljaar 2019-2020 startte op 6 september 2019 met de eerste bijeenkomst van ONZe Boekenclub. In deze boekenclub bespreken docenten uit het voortgezet onderwijs samen met Marieke Smit (vakdidacticus Nederlands) en Yra van Dijk (hoogleraar Moderne Nederlandse letterkunde in mondiaal perspectief) verschillende romans. Het doel van de bijeenkomst is docenten kennis te laten maken met nieuwe boeken voor de boekenlijst van hun leerlingen. Om zo'n boek in de klas vruchtbaar te kunnen bespreken is het belangrijk de historische en literaire betekenis goed te kunnen duiden. Afgelopen schooljaar zijn er drie bijeenkomsten van de boekenclub geweest, waarin de volgende boeken zijn besproken: *Wij slaven van Suriname* (Anton de Kom), *Onder de Paramariboom* (Johannes Fretz), *Mijn zuster de negerin* (Cola Debrot), *Allemaal willen we de hemel* (Els Beerten) en *Het behouden huis* (W.F. Hermans). De vierde bijeenkomst werd i.v.m. de maatregelen rondom het coronavirus helaas geannuleerd. In schooljaar 2020-2021 gaat de boekenclub weer verder, dit jaar onder leiding van o.a. Esther Op de Beek (universitair docent Moderne Nederlandse Letterkunde).

NASCHOLING 4: CURSUS STERRENKUNDE EN NATUURKUNDE VOOR DOCENTEN

Contact.vwo van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen (Universiteit Leiden) organiseert jaarlijks afwisselend een cursus natuurkunde of sterrenkunde voor docenten. Dit jaar was het de beurt aan sterrenkunde. Onder de deelnemers waren veel natuurkundedocenten. Door de samenwerking met Onderwijsnetwerk Zuid-Holland (ONZ) kwamen er ook biologen, scheikundigen en wiskundigen op de cursus af, wat interessante inzichten en discussies opleverde voor de deelnemers. Het doel van deze bijeenkomst is de kennis van docenten, en uiteindelijk van hun leerlingen, te verbreden. De cursus levert dan ook bruikbaar lesmateriaal op. De eerste vier van de in totaal vijf bijeenkomsten zijn colleges met een inhoudelijke bijdrage vanuit een van de vakgroepen van de opleiding Sterrenkunde. Deze colleges vormen de inspiratiebron voor het onderwijsmateriaal dat vervolgens in de werkgroepen wordt ontwikkeld. Moderne sterrenkunde in de klas vraagt om moderne onderwijsmiddelen. In de cursus onderzoeken we dan ook of Python notebooks kunnen worden ingezet in de klas. Daarnaast worden er scenario's voor het reizend planetarium, maar ook een klassieke lesbrief ontwikkeld. Op de laatste bijeenkomst wordt het materiaal onderling uitgewisseld en geëvalueerd.

NASCHOLING 5: GAME OF DRONES

Game of Drones is een nieuwe gecertificeerde nlt-lesmodule voor vwo. De lesmodule is tot stand gekomen door studenten van de docentopleiding van de TU Delft die het vak 'Ontwerpen van een educatief product' hebben gevolgd. Studenten vormen daarbij interdisciplinaire groepen om tot een ontwerp van een vakoverstijgende lesmodule te komen. Deze nlt-lesmodule is tijdens de masterclass in oktober 2019 gepresenteerd, waarna de aanwezige docenten in de

zogenaamde MAVLab, een speciaal door de Faculteit Lucht- en Ruimtevaarttechniek ingerichte vliegkooi, zelf ervaring opdoen met het besturen van een drone.

NASCHOLING 6: PLG FORMATIEF TOETSEN BIJ GESCHIEDENIS

Op verzoek van een aantal docenten binnen het onderwijsnetwerk startte in 2019 een professionele leergemeenschap (PLG) over een andere manier van het toetsen van historisch denken en redeneren. Elise Storck (vakdidacticus Geschiedenis bij het ICLON, Universiteit Leiden) begeleidde deze bijeenkomsten. Tijdens de PLG gaan leraren aan de slag met alternatieve manieren van examineren. Formatief toetsen kan namelijk bijdragen aan het leren van de leerlingen. Er is tot nu toe nog weinig bekend over het formatief toetsen van historisch denken en redeneren. In deze PLG gaan de docenten samen op zoek naar de mogelijkheden door gebruik te maken van hun eigen kennis en ervaring, en door inspiratie uit ontwikkelingen in de geschiedenisdidactiek in het binnen- en buitenland te halen. Naast het bespreken van ideeën voor mogelijke werkvormen, is het doel en resultaat van de bijeenkomst meer kennis opdoen over het formatief toetsen van historisch denken en redeneren (en de didactiek hiervan) en over de ontwikkeling van instrumenten voor gebruik in de eigen lessen (ook door leerlingen).

ANDERE ACTIVITEITEN

Naast nascholing voor docenten organiseert Onderwijsnetwerk Zuid-Holland ook andere activiteiten ten behoeve van de aansluiting tussen het voortgezet en hoger onderwijs. Er zijn bijvoorbeeld verschillende activiteiten voor leerlingen. Zo wordt vanuit het Onderwijsnetwerk Zuid-Holland het havo-bèta-programma georganiseerd, waarbij leerlingen met een N-profiel uit 4 havo alvast kennis kunnen maken met opleidingen van verschillende hogescholen. Ook organiseren we met de landelijke VO-HO netwerken de jaarlijkse Hannover Messe Challenge voor leerlingen. Tijdens dit tweedaagse evenement maken leerlingen kennis met technische opleidingen en beroepen en gaan ze één dag naar de Hannover Messe in Duitsland, de grootste innovatie- en technologiebeurs van Europa. Door de ontwikkelingen rondom het coronavirus zijn de activiteiten helaas (deels) niet doorgegaan.

Door de coronacrisis zijn er in de scholen leerlingen in de verdrukking gekomen, omdat het online onderwijs voor hen om tal van redenen te gecompliceerd bleek. Op verzoek van de Tweede Kamer ontwikkelde OCW de subsidieregeling *inhaal- en ondersteuningsprogramma's* om deze leerlingen adequaat te kunnen helpen achterstanden weg te werken. Onderwijsnetwerk Zuid-Holland heeft deze kans aangegrepen door het verder ontwikkelen van project PAL. Voor de coronacrisis had het netwerk de Persoonlijke Assistent van de Leraar (PAL) bij de scholen geïntroduceerd. Dit zijn enthousiaste bachelor- en masterstudenten die docenten op school kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld in het inhaal- en ondersteuningsprogramma van de school. Daarnaast kunnen de studenten van de lerarenopleidingen in de zomerperiode al leerlingen met een grote leerachterstand bijspijkeren.

Om een idee te krijgen van de verschillende nascholingen, bekijk de posters met het aanbod op pagina 12 en 13.

OP DE HOOGTE BLIJVEN

Om op de hoogte te blijven van de nieuwe activiteiten en andere ontwikkelingen van Onderwijsnetwerk Zuid-Holland, ga naar

www.onderwijsnetwerkzuidholland.nl

schrijf je in voor onze nieuwsbrief of volg ons op LinkedIn.

NAWOORD

DOOR WENDY GROEN

Directeur van Wolfert Tweetalig en lid van de Raad van Advies Onderwijsnetwerk Zuid-Holland

Samenwerken is, bij wijze van spreken, Wolfert Tweetaligs' *middle name*. Logisch dus dat wij ons al jaren geleden aansloten bij Het Onderwijsnetwerk Zuid-Holland. Het verbindt onze school met andere middelbare scholen, maar natuurlijk ook met hogescholen en universiteiten. Daarbij staat docentprofessionalisering en aansluiting centraal.

Er ligt een flinke uitdaging voor het onderwijs in ons land. Die lag er al voor de coronacrisis, maar is nu nog duidelijker geworden. In de negentiende eeuw hebben we met elkaar een onderwijssysteem opgezet dat nu niet meer van deze tijd is en niet altijd goed meer werkt voor onze leerlingen. Het traint leerlingen namelijk niet in wat ze nodig hebben voor hun toekomst. Daarnaast is het dit jaar nog eens extra pijnlijk duidelijk geworden dat we niet altijd weten hoe die toekomst eruitziet, dus de vraag is: hoe bereid je leerlingen voor op een wereld waarvan je zelf niet weet hoe die veranderen zal?

Ons onderwijs zal altijd een belangrijke sociale functie blijven vervullen. Ik geloof niet in een toekomst waarin leerlingen uitsluitend leren via een scherm zonder docent. Je zag dat vanaf de schoolsluitingen in maart 2020 ook duidelijk gebeuren. Kennis verwerven op afstand gaat best goed, maar het onderwijs op afstand liet ons ook voelen hoe ontzettend essentieel het socialiserende aspect ervan voor zowel de leerlingen als de docenten is. Een school is een belangrijke community waarin mensen kennis en expertise met elkaar delen én elkaar kunnen ontmoeten. Mijn streven is om leerlingen onderwijs te bieden dat hun ogen laat stralen, dat een vuur in hen ontsteekt. Maar het ontsteken van dat vuur op grote afstand is eigenlijk onbegonnen werk.

Bij een uitdaging als deze is kennisdelen en samenwerken essentieel. En samenwerken moet je organiseren. Dat doet Onderwijsnetwerk Zuid-Holland in mijn optiek op een hele goede manier, door jaarlijks verschillende inspirerende bijeenkomsten te organiseren, niet alleen voor docenten maar ook voor schoolleiders. Samen komen we er wel.

BIJLAGEN

SCHOLEN AANGESLOTEN BIJ ONDERWIJSNETWERK ZUID-HOLLAND

Op 1 januari 2020 zijn 59 scholen scholen in het voortgezet onderwijs in de regio Zuid-Holland lid van Onderwijsnetwerk Zuid-Holland. Met de samenwerking tussen het Bètasteunpunt Zuid-Holland en het Regionaal Steunpunt Leiden in Onderwijsnetwerk Zuid-Holland betalen scholen één tarief voor het gebruik van het totale aanbod van beide steunpunten. Voor meer informatie over lid worden, ga naar www.onderwijsnetwerkzuidholland.nl/lidmaatschap.

Adelbert College / Wassenaar
Alfrink College / Zoetermeer
Andreas College locatie Pieter Groen / Katwijk
Antoniuscollege / Gouda
Bonaventuracollege Burggravenlaan / Leiden
Bonaventuracollege Mariënpoelstraat / Leiden
Christelijk College De Populier / Den Haag
Christelijk Gymnasium Sorghvliet / Den Haag
Christelijk Lyceum Delft / Delft
CSG De Lage Waard / Papendrecht
CSG Willem van Oranje / Oud Beijerland
Da Vinci College Kagerstraat / Leiden
Dalton / Den Haag
Dalton Lyceum / Barendrecht
De Ring van Putten / Spijkenisse
Driestar College / Gouda
Edith Stein College / Den Haag
Farelcollege / Ridderkerk
Fioretti College / Lisse
Gymnasium Haganum / Den Haag
Haags Montessori Lyceum / Den Haag
Het Rijnlands Lyceum / Oegstgeest
Het Rijnlands Lyceum / Sassenheim
Het Rijnlands Lyceum / Wassenaar
Het Vlietland College / Leiden
Hofstad Lyceum / Den Haag
IJsselcollege / Capelle a/d IJssel
ISW Hoogeland / Naaldwijk
Johan de Witt Gymnasium / Dordrecht
Johan de Witt scholengroep / Den Haag
Krimpenerwaard College / Krimpen a/d IJssel
Lentiz Reviuslyceum / Maassluis
Leo Kannercollege / Leiden
Lyceum Kralingen / Rotterdam
Lyceum Schravenlant / Schiedam
Lyceum Ypenburg / Den Haag
Marecollege / Leiden
Maris College Belgisch Park / Den Haag
Melanchthon / Bergschenhoek
Montaigne Lyceum, / Den Haag
Northgo College / Noordwijk
Oranje Nassau College / Zoetermeer
OSG Hugo de Groot / Rotterdam
Picasso Lyceum / Zoetermeer
RGO Goeree-Overflakkee / Middelharnis
Rijswijks Lyceum / Rijswijk
Scala College / Alphen a/d Rijn
Segbroek College / Den Haag
Stanislascollege / Pijnacker
Stanislascollege Westplantsoen / Delft
Stedelijk Gymnasium Leiden Athena / Leiden
Stedelijk Gymnasium Leiden Socrates / Leiden
Stedelijk Gymnasium Schiedam / Schiedam
Teylingen College- Leeuwenhorst / Noordwijkerhout
VAVO Haaglanden / Den Haag
Veurs Lyceum / Leidschendam
Visser 't Hooft Lyceum / Leiden
Wolfert Tweetalig / Rotterdam
Zuider Gymnasium / Rotterdam

PROGRAMMA 2019/2020 NASCHOLING BÈTADOCENTEN

SEPTEMBER

12	Leren van een satellietlancering
17	Masterclass Quantum Nanoscience
18	Start PLG Nieuwe informatica (1/8)
24	Bètacoördinatorenoverleg
25	Scholennetwerk wiskunde (1/5)
26	Start PLG Practicum in de les (1/10)
26	Start PLG Natuurkunde toetsen (1/6)
26	Start PLG Dynamica (1/5)

OKTOBER

1	PLG Ontwerpend leren (1/4)
3	Leren programmeren voor docenten (1/3)
10	Start PLG Wiskunde D (1/4)
10	PLG Practicum in de les (2/10)
14	Drieluik Bètadidactiek: Formatief toetsen, differtiëren en activerende didactiek
14	Onderwijs en de techniek van theater
16	Wisk4All (1/4)
17	Masterclass reactiemechanismen
17	Start PLG Schoolexamenopgaven scheikunde (1/6)
17	PLG Nieuwe informatica (2/8)
30	Game of Drones

NOVEMBER

4	Masterclass Havo bètaprogramma
4	Leerlingen coachen voor vo-docenten
6	Leren observeren i.h.k.v. coaching (1/2)
7	Start cursus sterrenkunde (1/5)
13	Docentenbijeenkomst natuurkunde
13	Scholennetwerk wiskunde (2/5)
13	Traing formatieve evaluatie voor vakcoaches in de bètavakken (1/3)
14	PLG Practicum in de les (4/10)
20	PLG Nieuwe informatica (3/8)
21	Een goede onderzoeksvraag maken voor het pws
21	PLG Practicum in de les (5/10)
26	Careerday JetNet
28	Uitwisselingsbijeenkomst nlt

DECEMBER

9	Nobelprijslezing
10	Bètacoördinatorenoverleg
10	Schoolprestaties onder de loep: de rol van executieve functies
10	Virtual reality inspiratiesessie
11	Wisk4All (2/4)
12	PLG Practicum in de les (6/10)
12	Samenwerken met bedrijven: hoe bouw je een duurzame relatie op?
16	Campustour Delft

JANUARI

13	Jongeren boeien voor bèta en techniek
15	Scholennetwerk wiskunde (3/5)
16	Bio-geïnspireerde innovatie: ontwerpen met de natuur als voorbeeld
16	PLG Nieuwe informatica (4/8)
23	Docentenbijeenkomst natuurkunde
27	Online course: Uitdagend en gedifferentieerd vakonderwijs
27	PLG Ontwerp een bètaontwerples
30	Motivatie leerlingen meten & verbeteren

FEBRUARI

5	Begeleiden van projectonderwijs (1/2)
6	Onderzoekend leren in je eigen les
6	PLG Practicum in de les (7/10)
7	Bètasymposium
7	Uitwisselingsbijeenkomst nlt
7	Start Havo bètaprogramma leerlingen
11	Masterclass farmaceutische industrie bij Biotech Training Facility
18	Gescheiden ouders & nieuwe gezinnen: Hoe ga je hier op school mee om?
19	Wisk4All (3/4)
19	PLG Nieuwe informatica (5/8)
20	Masterclass iOLabs

VOOR EEN ACTUEEL OVERZICHT KIJK OP **ONDERWIJSNETWERK-ZUIDHOLLAND.NL**

MAART

4	Scholennetwerk wiskunde (4/5)
5	Cursus Optica
10	Masterclass bijengezondheid en biodiversiteit
12	Bètaopleidingen het eerste jaar!
12	PLG Practicum in de les (8/10)
19	PLG Nieuwe informatica (6/8)
20	Viering verjaardag Einstein
26	Masterclass De duurzame stad
30	Formatief evalueren verdiept

APRIL

2	PLG practicum in de les (9/10)
2	Bètacoördinatorenoverleg
7	Symposium 'Toekomstbestendig onderwijs'
14	Masterclass Seksualiteit
14	Docentbijeenkomst Natuurkunde
15	Wisk4All (4/4)
15	PLG Nieuwe informatica (7/8)
16	PLG Practicum in de les (10/10)
20 & 21	Hannover Messe Challenge: voor leerlingen en docenten

MEI, JUNI & JULI

6 mei	Scholennetwerk wiskunde (5/5)
14 mei	PLG Nieuwe informatica (8/8)
20 mei	Security bij informatica
27 mei	Wiskunde D middag
3 juli	Science fair
9 juli	Gezamenlijk alfa-, gamma- en bètacoördinatorenoverleg

MEER INFORMATIE OVER DE ACTIVITEITEN EN HOE U ZICH KUNT AANMELDEN VINDT U OP

WWW.ONDERWIJSNETWERKZUIDHOLLAND.NL

EEN SAMENWERKING TUSSEN VOORTGEZET EN HOGER ONDERWIJS VOOR DOCENTPROFESSIONALISERING

een initiatief van: Universiteit Leiden, TU Delft

Het programma voor bètadocenten zoals bekend in december 2019. Deze poster is gemaakt nog voor de uitbraak van het corona-virus. Niet alle bijeenkomsten zijn dus doorgegaan.

PROGRAMMA 2019/2020
NASCHOLING DOCENTEN ALFA & GAMMA

ALFA
VOOR TAALVAKKEN ZOALS NEDERLANDS, KLASSIEKE EN MODERNE VREEMDE TALEN

SEPTEMBER
6 ONZe boekenclub voor docenten

OKTOBER
30 Voorbereiding nieuw examenprogramma Latijn
30 ONZe boekenclub voor docenten

NOVEMBER
5 Hele taak eerst: Differentiatiëren bij moderne vreemde talen
28 Workshop nieuwe woorden: Neologismen in de Nederlandse taal

JANUARI
24 Good Practice Day Talen*
29 ONZe boekenclub voor docenten

FEBRUARI
5 Nog lang niet uitgepraat: Spreek- en gespreksvaardigheden voor mvt en nt2
16 Hele taak eerst: Differentiëren bij moderne vreemde talen

MAART
5 & 26 Taal- en cultuurbewustzijn in de moderne vreemde talen lessen
6&7 Neerlandistiekdagen 2020

APRIL
7 Symposium 'Toekomstbestendig onderwijs' (voor alfa, gamma & vakoverstijgend)

JUNI
18 Strips & Graphic novels
19 Taalkunde in de klas

GAMMA
VOOR ZAAKVAKKEN ZOALS GESCHIEDENIS, MAATSCHAPPIJLEER EN (BEDRIJFS-)ECONOMIE

OKTOBER
1 Hoorcollege bedrijfseconomie
28 Formatief toetsen bij geschiedenis (1/3)
31 Erfgoed Leiden: Archiefbronnen in de les

NOVEMBER
4 Hoorcollege bedrijfseconomie
8 Gesimuleerd verleden: Digitale games en reconstructies in de geschiedenisles
15 Studiedag Filosofie*
25 Formatief toetsen bij geschiedenis (2/3)
29 Studiedag Geschiedenis*

JANUARI
13 Formatief toetsen bij geschiedenis (3/3)
14 PLG Sport en gechiedenis: Sport als spiegel om de Europese geschiedenis van de 20e eeuw te begrijpen (1/3)
29 ONZe boekenclub

FEBRUARI
11 PLG Sport en gechiedenis: Sport als spiegel om de Europese geschiedenis van de 20e eeuw te begrijpen (2/3)
13 Bijeenkomst docenten economie
17 Staatsrecht en democratie in tijden van populisme

MAART
10 PLG Sport en gechiedenis: Sport als spiegel om de Europse geschiedenis van de 20e eeuw te begrijpen (3/3)
17&31 PLG Utopia (1&2/3)

APRIL
7 Symposium 'Toekomstbestendig onderwijs' (voor alfa, gamma & vakoverstijgend)
21 PLG Utopia (3/3)

JUNI
18 Strips & Graphic novels

VAKOVERSTIJGEND
NASCHOLING DIE NIET SPECIFIEK GERICHT IS OP ÉÉN SCHOOLVAK

SEPTEMBER
23 Beeld & geluid in de klas
30 Alfa- & gammacoördinatorenoverleg

NOVEMBER
4 Leerlingen coachen en motiveren
7 & 21 Leren observeren in het kader van coaching
21 Een goede onderzoeksvraag maken voor het pws

DECEMBER
10 Alfa- & gammacoördinatorenoverleg
10 Virtual Reality inspiratiesessie
12 Schoolprestaties onder de loep: Welke rol spelen executieve functies in het onderwijs?

JANUARI
21 Samenwerken met bedrijven: Hoe bouw je een duurzame relatie op?
27 Online course: Uitdagend en gedifferentieerd vakonderwijs
30 Motivatie van leerlingen meten & verbeteren

FEBRUARI
6 Onderzoekend leren in je eigen les
18 Gescheiden ouders & nieuwe gezinnen: Hoe ga je hier op school mee om?

APRIL
7 Symposium 'Toekomstbestendig onderwijs' (voor alfa, gamma & vakoverstijgend)

JULI
9 Alfa- & gammacoördinatorenoverleg

*Aan deze bijeenkomst zijn kosten verbonden, ook voor docenten van ONZ-lidscholen

MEER INFORMATIE OVER DE ACTIVITEITEN EN HOE U ZICH KUNT AANMELDEN VINDT U OP
WWW.ONDERWIJSNETWERKZUIDHOLLAND.NL
EEN SAMENWERKING TUSSEN VOORTGEZET EN HOGER ONDERWIJS VOOR DOCENTPROFESSIONALISERING

een initiatief van:

Het programma voor alfa- en gammadocenten zoals bekend in december 2019. Deze poster is gemaakt nog voor de uitbraak van het coronavirus. Niet alle bijeenkomsten zijn dus doorgegaan.

ONDERWIJS NETWERK ZUID-HOLLAND

ONZ

EEN SAMENWERKING TUSSEN HET VOORTGEZET EN HOGER ONDERWIJS VOOR DOCENTPROFESSIONALISERING.

ONDERWIJSNETWERK ZUID-HOLLAND IS ONTSTAAN VANUIT BÈTASTEUNPUNT ZUID-HOLLAND (TECHNISCHE UNIVERSITEIT DELFT) EN REGIONAAL STEUNPUNT LEIDEN (UNIVERSITEIT LEIDEN).

Het onderwijsnetwerk verbindt het voortgezet onderwijs, hogescholen en universiteiten waarbij docentprofessionalisering en aansluiting centraal staan. Daarnaast werken verschillende bedrijven en maatschappelijke instellingen uit de regio met ons aan de bevordering van praktijkgericht en actueel onderwijs.

KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP WWW.ONDERWIJSNETWERKZUIDHOLLAND.NL

Regionaal Steunpunt Leiden
Hogeschool Rotterdam
Inholland hogeschool
Universiteit Leiden
TU Delft
Bètasteunpunt Zuid-Holland
LUMC Leids Universitair Medisch Centrum
De Haagse Hogeschool
hogeschool Leiden
Erasmus